

KONGRES MEĐUNARODNOG UDRUŽENJA ZA POLITIČKU ZNANOST (IPSA)

Brisbane, Australija, 2018.

U australskom gradu Brisbaneu održan je od 21. do 25. srpnja 2018. redovni kongres Međunarodnog udruženja za političku znanost (*International Political Science Association*, IPSA). Bio je to 25. kongres IPSA-e, a oni se od 2012. održavaju svake druge godine. Na kongresu je bilo 2239 sudionika, politologa i znanstvenika iz srodnih disciplina, iz 84 zemlje. Broj sudionika bio je malo manji nego na kongresima u Poznanju 2016. (2558), Montrealu 2014. (2323) i Madridu 2012. (3081). Sljedeći kongres održat će se 2020. u Lisabonu, a Portugal će prvi put biti domaćin svjetskog okupljanja politologa.

Glavna tema kongresa bila je *Borders and Margins (Granice i razdjelnice)*. Odabirom te teme programski direktori kongresa, turska politologinja Füsün Türkmen i britanski politolog Terrell Carver, htjeli su ukazati na činjenicu da su tijekom posljednjih desetljeća bitno promijenjeni kontekst politike i načini očitovanja fenomena političkoga. Promjena se ponajprije očituje u promjeni značenja pojma *granice*. Proces globalizacije i razorne posljedice terorističkih napada, poput napada na SAD 11. rujna 2001, temeljito su promijenili značenje pojma granica. To se ne tiče samo promjena značenja fizičkih granica, državnih granica ili granica širih političkih integracija (primjerice, šengenske granice u Europskoj uniji), nego i svih vrsta konceptualnih granica (socijalnih, ekonomskih, kulturnih, vjerskih, etničkih, jezičnih, seksualnih), koje su u suvremenoj politici postale temeljima različiti-

tih vrsta identitetnih i statusnih podjela. Istodobno, izravna posljedica promjene značenja granice jesu različiti oblici razdjelnica unutar divergentnih skupina aktera, od državnih i vojnih uprava preko nevladinih mreža do pripadnika organiziranog kriminala i terorista. Zna li se da informacijske tehnologije sve jače utječu na pojam granica i razdjelnica u suvremenoj politici, glavna tema kongresa postaje još legitimnijom.

Imajući to u vidu, organizatori su očekivali da će glavna tema ujediniti sudionike kongresa i proširiti njihovo razumijevanje politike. Iz niza izlaganja i rasprava proizlazi da je tradicionalnu "granicu kao prepreku" posebno preobrazio snažan razvoj informacijskih tehnologija koji je omogućio različite oblike virtualnog grupiranja ljudi koji dijele zajedničke identitete i interese. Takve su skupine raspršene širom svijeta i nerijetko nisu neposredno teritorijalno povezane i kompaktne.

Radilo se onako kako je uobičajeno na kongresima IPSA-e. Osim općeg zasjedanja na kojemu se raspravlja o glavnoj temi, radilo se u nizu tematskih podskupina, uglavnom strukturiranih oko temeljnih politoloških disciplina. Drugi oblik vezuje se za različite inačice lokalnog programa, koji je bio podijeljen na zasjedanja koje je organiziralo Australско udruženje za političke studije i zasjedanja koja su nosila potpis Konferencije za međunarodne studije Oceanije. Treći oblik tradicionalno čine istraživački odbori IPSA-e – trenutačno djeluje 51 istraživački odbor – koji su organizirali

285 panela. Osim odbora koji se bavi proučavanjem javnih uprava u zemljama u razvoju, svi ostali odbori organizirali su svoje panele: od Istraživačkog odbora za pojmove i metode u političkoj znanosti, koji je organizirao šest panela, do Istraživačkog odbora za međunarodnu političku ekonomiju, koji je organizirao dvanaest panela. Još se nekoliko istraživačkih odbora izdvojilo brojem organiziranih panela. Istraživački odbor za politiku i etničnost organizirao je 19, Istraživački odbor za komparativne javne politike 17, Istraživački odbor za javne politike i upravu 14, Istraživački odbor za komparativno javno mnijenje 12 i Istraživački odbor za izbore, građane i stranke 11 panela.

U sklopu kongresa organizirano je niz posebnih skupova. Prvi takav skup uključivao je četiri panela o raspravama uz film "Docos for Politicos: 'The Illegal We do Immediately, the Unconstitutional Takes a Little Longer'", te dva panela o pitanjima profesionalne dimenzije politološke struke, a zaseban skup činilo je izlaganje dobitnice nagrade posvećene tematici globalnoga svjetskog juga. Posebni skupovi organizirani su i o uporabi modernih tehnologija u analizi podataka namijenjenih politološkim istraživanjima. Četiri takva panela organizirao je *Provalis Research*, kanadska tvrtka iz Québeca, koja razvija softverske pakete namijenjene znanstvenim istraživanjima. Poseban skup od šest panela organiziran je o komunikacijskim tehnologijama, a tri panela organiziralo je i Međunarodno udruženje studenata političke znanosti (IAPSS).

Najveću pozornost toga dijela Kongresa izazvala su četiri panela u sklopu plenarnih zasjedanja. Najprije su Lisa Hill sa Sveučilišta Adelaide i Antony Green sa Sveučilišta Sydney imali plenarno izlaganje o demokratskim inovacijama u Australiji, a dan poslije David P. Forsythe sa Sveučilišta Nebraska odr-

žao je iznimno zanimljivo plenarno izlaganje "Budućnost ljudskih prava u eri uskogrudnog nacionalizma". Taj je dio kongresa nastavljen plenarnim izlaganjem predsjednika IPSEA-e, turskog politologa Iltera Turana, "Izazivanje granica liberalne demokracije: globalni rast populizma". U panelu su sudjelovali i drugi istaknuti politolozi i politologinje: Maria Esperanza Casullo iz Argentine, Ersin Kalaycioğlu iz Turske, Leonardo Morlino iz Italije i Pippa Norris iz SAD-a. Posljednji dan kongresa plenarno izlaganje "Patrijarhat je veći od Donalda Trumpa" imala je Cynthia Enloe, američka politologinja i istaknuta istraživačica s područja feminističkih studija.

O glavnoj temi kongresa *Borders and margins* raspravljalo se unutar dvanaest podcjelina: 1. Demokracija i autokracija, 2. Komparativna politika, 3. Međunarodni odnosi, 4. Globalizacija i međunarodna politička ekonomija, 5. Izborni integritet, 6. Politička teorija, 7. Manjine: rasa, religija, seksualnost, 8. Migracije: granice, građani, marginaliziranje drugih, 9. Politička participacija, 10. Politika prema urođenicima i starosjediocima, 11. Populizam, 12. Politika u Aziji. U raspravama unutar više od 150 panela razmotren je niz istraživačkih pitanja koja bi se mogla podvesti pod glavnu temu kongresa, ali i niz pitanja vezanih za posebne aspekte pojedinih poddisciplina političke znanosti. U raspravama su bile uočljive značajne razlike u kvaliteti teorijske i metodološke elaboracije među političkim znanstvenicima iz zemalja s dugom i snažnom tradicijom političke znanosti i znanstvenika iz zemalja u kojima ta tradicija nema duboke korijene.

Neki su paneli privukli posebnu pozornost sudionika. Panel "Bringing the State Back In (Again): Private Authority, Transnational Governance and the State", u kojemu su sudionici razmatrali odnos između ovlasti privatnih aktera, nadnacionalnog upravljanja i uloge dr-

žave, bio je iznimno zanimljiv zbog odličnih i vrlo sugestivnih komentara Philipa G. Cernyja, britanskog politologa i istaknutog teoretičara međunarodnih ekonomskih odnosa. Vrlo zanimljiva bila je i rasprava o globalnom pogledu na porast referenduma kao oblika izravnoga demokratskog izjašnjavanja. Posebnu je pozornost privuklo izlaganje kanadskog politologa i dotadašnjega glavnog tajnika IPSA-e Guya Lachapellea o usporedbi referenduma u Québecu i Škotskoj. Veliku pozornost sudionika privukao je i panel o istraživanjima izbornog integriteta, koji se bavio izborima i demokratskim stavovima. Valja izdvojiti i izlaganje Andree Fumarola sa Sveučilišta Bergen o kontekstima izborne odgovornosti zasnovano na nalazima istraživanja u 23 demokracije, kao i zajedničko izlaganje Pippe Norris sa Sveučilišta Harvard i Sarah Cameron i Thomasa Wyntera sa Sveučilišta Sydney koje je činila komparativna analiza izbornog integriteta i zadovoljstva demokracijom.

Među više od sedamdeset panela organiziranih unutar australskoga i oceanijskog okvira bilo je, također, vrlo kvalitetnih skupova. U panelu o odnosu demokracije i zaštite okoliša odlično je bilo izlaganje Roberta E. Goodina, jednoga od najpoznatijih svjetskih politologa. U izlaganju koje je pripremio s Jonathanom Pickeringom sa Sveučilišta Canberra, Goodin je razmatrao ulogu novih oblika argumentacije u promicanju ekološke demokracije. Zanimljive su bile i tematske rasprave što ih je organizirala Konferencija za međunarodne studije Oceanije, a kretale su se od općih pristupa međunarodnome političkom poretku i ulozi Oceanije u njemu do političkih promjena u Novoj Kaledoniji.

Rasprave u istraživačkim odborima bile su dio programskih okvira svih dosadašnjih kongresa IPSA-e. Više od pedeset odbora izražava sve snažnije širenje politoloških pristupa na nova

istraživačka područja, ali i sve specijaliziranije tematsko usmjeravanje unutar postojećih politoloških poddisciplina. Primjerice, pitanjem *policyja* nominalno se bave četiri istraživačka odbora, a još su najmanje tri odbora razmjerno snažno usmjerena na istraživanja javnih politika. Stoga je teško izdvojiti rasprave o toj temi, neovisno o tome jesu li posrijedi bili odbori koji su pripremili vrlo velik broj panela, poput Istraživačkog odbora za politiku i etničnost koji je pripremio 19 panela, ili Odbor za biologiju i politiku, koji je pripremio samo dva panela. Izdvojiti ću nekoliko panela koji su zbog teme ili sudionika izazvali posebnu pozornost.

Prvog dana Kongresa vrlo se zanimljivom pokazala rasprava o nadnacionalnim elitama uključenima u izgradnju institucija, koju je organizirao odbor koji se bavi političkim elitama. Poseban doprinos raspravi dala je odlična norveška istraživačica pravne kulture, civilnog društva, korupcije i neformalnih institucija Åse Berit Grødeland, koja je govorila o ulozi ruskih elita u stvaranju neformalnih institucionalnih aranžmana koje presudno utječu na politiku u toj zemlji. Vrlo zanimljiv bio je i panel Istraživačkog odbora za federalizam i višerazinsko upravljanje o procesima centralizacije, decentralizacije i secesionizma u suvremenim federacijama, koji je vodio Paolo Dardanelli sa Sveučilišta u Kentu. On je s Johnom Kincaidom s američkog Sveučilišta Lafayette pripremio vrlo sustavan referat o autoritarizmu i dinamici de/centralizacije u suvremenim federacijama. Veliku pozornost sudionika, osobito onih koji se bave javnim politikama, izazvao je i panel Istraživačkog odbora za strukturu i organizaciju vlasti u kojemu se raspravljalo o istraživačkim agendama javnih politika. Panelom je predsjedao poznati američki politolog Guy B. Peters, a posebno su kvalitetna bila izlaganja Claire Dunlop i Claudija

Radaellija sa Sveučilišta Exeter, koji su govorili o prenošenju učenja o javnim politikama, te francuskog politologa Philippea Zittouna, koji je govorio o novoj agendi u konstruktivističkim pristupima javnim politikama.

Drugog dana vrlo se zanimljivim pokazao panel Istraživačkog odbora za politiku i etničnost koji je organizirao raspravu o institucionalnom dizajnu u postkonfliktnim društvima. Panelom je predsjedala kanadska politologinja Allison McCulloch sa Sveučilišta Brandon, a izlaganja je komentirala Cera Murtagh sa Sveučilišta Queens u Belfastu, gradu koji ima važna iskustva u dizajniranju institucija u postkonfliktnom okruženju. Osim referata Johna Coakleya sa Sveučilišta u Belfastu, koji je govorio o konsocijacijskom sustavu vladavine, posebno je zanimljiv bio referat Jona Frankela s novozelandskog Sveučilišta Victoria u Wellingtonu, koji je govorio izgradnji države u višenacionalnim zajednicama na primjerima Sjeverne Irske, Južne Afrike, Fidžija i Bosne i Hercegovine.

Trećeg dana Istraživački odbor za organizaciju i strukturu vlasti organizirao je odličan panel o modelima reforma javnog upravljanja u kojemu su sudjelovali John Halligan sa Sveučilišta Canberra, Tom Christensen sa Sveučilišta u Oslu i Martina Painter sa Sveučilišta u Hong Kongu. Zanimljiv panel o načinima na koji zemlje u razvoju odgovaraju na procese ekonomske globalizacije organizirao je Istraživački odbor za međunarodnu političku ekonomiju. Panelom je predsjedala bivša predsjednica IPSA-e Helen Milner sa Sveučilišta Princeton, koja je priredila i zanimljiv referat o toj temi. Jednako zanimljiv bio je i referat Petera Rosendorfa i Erica Arisa sa Sveučilišta u New Yorku te Jamesa Hollyera sa Sveučilišta Minnesota o kooperativnim autokracijama i načinima na koje one uspostavljaju trgovinske aranžmane s razvijenim demokracijama.

Posljednji dan kongresa Istraživački odbor za poučavanje političke znanosti organizirao je važan okrugli stol o perspektivama razvoja političke znanosti u 21. stoljeću na kojemu su, uz predsjedateljicu, australsku politologinju Marian Sawyer, sudjelovali našoj politološkoj zajednici dobro poznati Matthew Flinders sa Sveučilišta u Sheffieldu, Leslie Pal s kanadskog Sveučilišta Carleton i Rainer Eisfeld sa Sveučilišta u Osnabrücku, te američka politologinja Dianne Pinderhughes sa Sveučilišta Notre Dame.

U radu Kongresa sudjelovalo je više politologa i drugih društvenih znanstvenika iz Hrvatske. Brojnije sudjelovanje znanstvenika iz Hrvatske na kongresima IPSA-e počelo je s kongresom u Santiagu (2009), a nastavilo se na kongresima u Madridu (2012), Montrealu (2014) i Poznanju (2016). Tako je prekinut trend nesudjelovanja na kongresima (Seul 1997. i Québec, 2000.) ili sudjelovanja malog broja sudionika (Durban 2003. i Fukuoka 2006). Na posljednjima politološkim kongresima sve više sudjeluju i znanstvenici iz pravnih disciplina, napose iz upravne znanosti.

Na Kongresu u Brisbaneu bilo je dvanaest sudionika iz Hrvatske: sedam s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (Domagoj Bebić, Davor Boban, Kristijan Kotarski, Ana Matan, Zdravko Petak, Boško Picula, Marta Zorko), dva s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Dario Čepo, Ivan Koprić), jedan s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu (Mirko Klarić), jedan sa Sveučilišta Sjever (Petar Kurečić) i jedna sudionica iz drugih obrazovnih institucija (Irena Habeš Koprić).

Domagoj Bebić sudjelovao je u panelu o utjecaju interneta na razinu političke participacije, koji organizirao Istraživački odbor za elektroničku demokraciju, s izlaganjem "Political Satire and Citizens' Engagement: Case of Croatian Civic Initiative on Social Media". Davor

Boban sudjelovao je u radu panela komparativne politike s izlaganjem "Political Conditionality of the EU and the Strength of State: The Case of Croatia". Dario Čepo izlagao je u dvama panelima. U sklopu glavne teme Kongresa izložio je rad, napisan zajedno s Dariom Nikićem Čakarom, "Awakening of Popular Democracy in Croatia: Citizens' Initiatives as Tools for Constraining Political Elites". U sklopu toga panela svoj je rad "Deliberation and Participation in a Small-town Setting" izložila i Ana Matan. Svoj drugi rad "Between Security and Humanity: Local Media and Societal Actor's Narrative during the 2015-2016 Refugee Crisis in Croatia" Čepo je izložio je u panelu Istraživačkog odbora za komparativne studije lokalne vlasti i politike, koji se bavio ulogom lokalnih vlasti u migracijama i integraciji migranata. U istome tom panelu Ivan Koprić, Irena Habeš Koprić i Mirko Klarić izložili su zajednički rad "Can the Migrants be Integrated Centrally? Paradoxes of the Croatian Local Government System Revealed After 2015 Migration Crisis".

Kristijan Kotarski izložio je rad, napisan sa Zdravkom Petakom, "The Political Economy of a Captured State: The Case of Croatia" u panelu o teorijskim perspektivama aktera u procesu oblikovanja javnih politika, koji je organizirao Istraživački odbor za komparativne javne politike. Petar Kurečić sudjelovao je u panelu o pitanjima vladavine, predstavnštva i demokracije, što ga je organizirao Istraživački odbor za legislativna pitanja, izloživši rad "Possible Future States of Europe: Gateway or Gateway States", napisan s Binoyem Kamparkom s Kraljevskog instituta za tehnologiju u Melbourneu. Boško Picula sudjelovao je u panelu o ustavnoj ulozi izravno izabranih predsjednika država u novim demokracijama, što ga je organizirao Istraživački odbor za izbore, građane i političke stranke, s radom "The Head

of State in Croatia in a Roller Coaster: From a Federation and Collective Presidency to Semi-presidential and Parliamentary System of the Independent State". Marta Zorko izlagala je u okviru dvaju panela. U panelu o teorijskim raspravama u geopolitici, što ga je organizirao Istraživački odbor za političku i kulturnu geografiju, izložila je rad "The Geopolitics of Micro and Macro-scale Walls: The Case Study of South East Europe". Drugi rad, "The Paradox of Border Regimes: The Case Study of Ceuta and Melilla", napisan s Lukom Brkićem, izložila je u sklopu teme o migracijama.

Rad svakog kongresa IPSA-e jako obilježuju nagrade istaknutim istraživačima koji su pridonijeli razvoju političke znanosti. IPSA danas dodjeljuje sedam nagrada. Posebno je ugledna nagrada Karl Deutsch, koja se dodjeljuje znanstvenicima koji svojim istraživanjima snažno promiču interdisciplinarnost i povezuju političku znanost s drugim društvenim disciplinama. Do sada su tu nagradu dobili neki od najznačajnijih političkih znanstvenika: Gabriel Almond (1997), Jean Laponce (2000), Juan J. Linz (2003), Charles Tilly (2006), Giovanni Sartori (2009), Alfred Stepan (2012), Pippa Norris (2014), Rein Taagepera (2016), a u Brisbaneu je nagradu dobio Robert Putnam (2018).

Nagrada Juan J. Linz dodjeljuje se istaknutim znanstvenicima koji su komparativno istraživali decentralizaciju, multinacionalne i multietničke integracije i federalizam, a na kongresu u Brisbaneu dodijeljena je Adamu Przeworskom, profesoru na Sveučilištu u New Yorku i jednom od najpoznatijih politologa u svijetu. Drugu nagradu dodjeljuje Zaklada Mattei Dogan za visoka postignuća u političkoj znanosti, a dobio ju je američki politolog James Scott sa Sveučilišta Yale. Posebnu pozornost IPSA posvećuje politološkim istraživanjima znanstvenika s globalnoga svjetskog juga pa je

uvarena i nagrada za njih, a dobila ju je indijska politologinja Meenakshi Bansal s koledža u Charkhi Dadri.

Jedna od novijih nagrada namijenjena je mladim političkim znanstvenicima za prvu knjigu. Na kongresu u Brisbaneu ona je dodijeljena američkoj politologinji Margaret Peters sa Sveučilišta UCLA u Los Angelesu za knjigu *Trading Barriers: Immigration and the Remaking of Globalization* (Princeton: University Press, 2017). Od kongresa u Québecu 2000. IPSA dodjeljuje i Wilma Rule nagradu za najbolji rad o rodnim pitanjima i politici. Ona je dodijeljena za rad "Does 'Constituency Facetime' Reproduce Male Dominance? Insights From Japan's Mixed-Member Majoritarian Electoral System" autorica Ki-Young Shin sa Sveučilišta Ochanomizu, Jackie F. Steele sa Sveučilišta u Tokiju i Mari Miura sa Sveučilišta Sophia u Tokiju. Naposljetku, nagrada Stein Rokkan dodjeljuje se doktorskim studentima kao poticaj za sudjelovanje na kongresu IPSA-e. Nju je dobila Aeshna Badruzzaman, doktorska studentica političke znanosti na Sveučilištu Northeastern u Bostonu.

Na kraju kongresa izabrano je novo vodstvo IPSA-e. Nova predsjednica postala je njemačka politologinja Marianne Kneuer sa Sveučilišta u Hildesheimu. Ona je na toj funkciji zamijenila turskog politologa i istraživača međunarodnih odnosa Iltera Turana, koji se na prethodnom kongresu u Poznanju nije ni pojavio jer mu je bio zabranjen izlazak iz zemlje. U Brisbaneu je došao i održao pozdravni govor. Izabrana su i četiri potpredsjednika: prvi potpredsjednik, koji po pravilu postaje novi predsjednik IPSA-e, postao je američki politolog Rodney Hero sa Sveučilišta Berkeley, a ostali potpredsjednici postali su Jasmeen Abu-Laban sa Sveučilišta Alberta, Christopher Isike sa Sveučilištu u Pretoriji i Yuko Kasuya sa Sveučilišta Keio u Tokiju. Izabran je i novi Izvršni odbor IPSA-e u kojemu

važnu ulogu dobio hrvatski predstavnik Domagoj Bebić, docent na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, koji je postao koordinator svih istraživačkih odbora IPSA-e (*RC Liaison Representative*).

Kongres IPSA-e u Brisbaneu potvrdio je da se politička znanost širi u sve dijelove svijeta i da nije više ograničena na razvijene zapadne demokracije. No uključivanje velikog broja sudionika nerijetko snizuje kvalitetu rasprava koje su teorijski i metodološki slabije strukturirane nego rasprave na, primjerice, konferencijama Europskog odbora za istraživanja politike (ECPR). No neki istraživački odbori primjenjuje vrlo visoke standarde u organizaciji i raspravama. Dobar je primjer odbor o pitanjima organizacije vlasti, kojemu dodatnu važnost daje činjenica da njegovi članovi uređuju *Governance*, jedan od najvažnijih politoloških časopisa.

Naposljetku valja pohvaliti angažiranost i požrtvornost lokalnoga organizacijskog odbora koji su vodili predsjednik australskog politološkog udruženja A. J. Brown, profesor političke znanosti na Sveučilištu Griffith, i predsjednica lokalnog organizacijskog odbora Katharine Gelber, profesorica političke znanosti na Sveučilištu Queensland. Velik su doprinos organizaciji i radu kongresa dali brojni mladi volonteri. Organizatorima se može prigovoriti što je znatan dio rada održan u posve neprikladnome prizemnom dijelu centra u kojemu su paneli tehnički bili odvojeni samo platinenim ogradama. To je uzrokovalo nepodnošljivo miješanje glasova sudionika susjednih panela, što je znatno otežavalo pa i onemogućavalo normalno praćenje izlaganja. Stoga su mnogi sudionici zatražili da se budući kongresi IPSA-e maknu iz konvencijskih centara i velesajamskih prostora i vrata na sveučilišta.

Zdravko Petak